

ut in priori parte probavi; ergo oportet intelligi de progressu vel consummatione talis doni; at meritum est ratio obtinendi donum quod propter illud datur, et potest esse conditio necessaria ex ordinatione divina. Idem argumentum sumitur ex eo quod potest justus donum perseverantiae impetrare, alias frustra illud peteret, cum tamen certum sit petendum esse a Deo. Simile est quod Cajetanus, 1. 2, quæst. 114, art. 9, dicit pendere hoc perseverantiae donum a dispositione recipientis, ut latius in lib. 12 dicemus. Quoad hoc ergo potest optime donum perseverantiae a libero arbitrio pendere.

19. *Satisfit argumento opinionis negativæ num. 14.* — Neque contra hoc obstat argumentum a prædestinatione sumptum (de aliis enim infra dicam), primo quidem, quia sufficere potest proportio quoad totum perseverantiae donum, quia totius prædestinationis vel primi effectus ejus non datur ratio ex parte nostra, subsequentium autem effectuum aliqua ratio fundata in priori effectu dari potest; sic ergo totius doni perseverantiae vel primi auxiliij ejus non datur ratio ex parte liberi arbitrii, subsequentium autem auxiliorum dari potest. Addo præterea aliud esse loqui de prædestinatione, aliud de collatione gratiae vel auxiliiorum ejus, aut doni perseverantiae, vel etiam gloriæ. Nam hæc duo distinguuntur ab Augustino, tanquam præparatio et effectio. Fatemur ergo præparationem doni perseverantiae, per propositum et electionem divinæ voluntatis, non habuisse rationem ex parte hominis seu liberi arbitrii, et gratis etiam hoc admittimus non solum de integro dono, ut plura auxilia efficacia et præventionia complectitur, sed etiam de singulis hujusmodi, quatenus ab æterno fuerunt preparata. Nihilominus tamen non sequitur idem esse dicendum de collatione talis doni quoad singulas partes ejus, quia ipsamet prædestinatione hæc auxilia ita ordinavit, ut in tempore unum daretur propter bonum usum alterius, quod ex ipsamet prædestinatione in executione procedit. Sicut electio ad gloriam fit sine meritis, ipsa vero gloria confertur ex meritis; idemque dici potest de quacumque gratia, et de quo cumque auxilio gratiae præterquam de primo, quia ad illud non potest antecedere meritum. Sic ergo in præsenti, licet prædestinatione hominis ad perseverandum non habeat causam ex parte hominis, nec pendeat ex aliquo usu liberi arbitrii, qui sit ratio prædestinationis, nihilominus collatio

ipsius doni potest fieri propter aliquem bonum usum præcedentem, non quidem quoad primum auxilium ejusdem doni, sed quoad cætera, ut explicavi.

20. *Assertio ultima.* — *Suadetur prima pars.* — Dico secundo: bonus unus liberi arbitrii futurus ex dono perseverantiae, et respective ex unoquoque auxilio efficaci in tali dono inclusu, non potest esse ratio, per modum meriti, dispositionis aut imprecatiæ, recipiendi tale auxilium, nihilominus tamen ille bonus usus, sub conditione prævisus, est necessaria conditio ut tale donum habeat rationem efficacis auxilii, et ut gratuito possit Deus illud eligere, tanquam medium aptum ad salvandum infallibiliter prædestinatum quem gratis etiam elegit. Atque hoc tantum modo dici potest donum perseverantiae pendere a libero arbitrio ejusque usu sub conditione præviso, ut a conditione ad hoc necessaria, ut per illud detur non tantum posse perseverare, sed etiam velle et actu perseverare. In prima parte hujus assertio nulla est dissensio, illamque satis probavimus in lib. 3 et 5. Et in summa, ratio est quia donum perseverantiae, quoad hanc partem de qua tractamus, primario constat ex auxiliis præventionibus efficacibus. Unumquodque autem auxilium hujusmodi, etiam ut præveniens, est efficax, ut id eodem l. 5 probatum est, unde est principium et causa usus boni qui ex illo sequitur, et consequenter etiam antecedit ordine naturæ talem usum; ergo non potest ille usus esse aliquo ex dictis modis ratio dandi vel recipiendi tale auxilium. Probatur consequentia, quia principium meriti non cadit sub idem meritum, quod ab illo procedit, eademque ratio est de imprecatiæ, ut per se patet. Et sine dubio idem est de dispositione, quia effectus principii efficientis non potest esse dispositio ad illud, licet interdum aliqui Thomistæ hoc principium negent, de quo satis in lib. 8 dictum est. Ac denique talis usus subsequens auxilium non potest esse conditio prærequisita ad illud recipiendum, quia est clara repugnancia in ipsis terminis. Et hic discursus a fortiori probat, usum posterioris auxilii, verbi gratia, secundi, non posse aliquo ex dictis modis esse rationem dandi vel recipiendi præcedens seu primum auxilium, quia est multo posteriorius, et ab illo, saltem remote et radicaliter, procedit.

21. *Suadetur secunda.* — In secunda vero parte est dissensio, sed illa oritur ex alia

principali circa efficaciam auxilii efficacis respectu liberi arbitrii, an sit per physicam prædeterminationem arbitrii prius natura quam actu efficiat, an per moralem inductionem infallibilem ex conditionata præscientia. Supposito ergo hoc posteriori modo quem sequimur, probatur assertio pars, quia auxilia præventionia, quæ ad hoc donum necessaria sunt, efficacia esse oportet, quia dare debent infallibiliter velle et facere, ut capite præcedenti probatum est. Sed non possunt esse alia, nisi in præscientia Dei certum sit et voluntatem liberam in tali vel tali opportunitate, et tali modo excitatam non restitutram, licet possit resistere; ergo hic bonus usus sub conditione est aliquid necessarium supponendum in præscientia Dei, ut possit tale donum ut efficax in æternitate præparari, et in tempore dari. In hoc ergo vero sensu et non in alio, recte dicitur donum actualis perseverantiae a libero arbitrio aliquo modo pendere, seu ab ejus usu futuro et dicto modo præviso, ut a conditione necessaria. Possuntque ad hujus partis confirmationem additrationes factæ de auxilio efficaci, quia si donum perseverantiae est necessarium ad salutem, et alias saltem isto modo non dicit habitudinem ad usum liberi arbitrii, nec erit in potestate hominis non habentis salvari, quia nullo modo habet in potestate sua tale donum, nec erit aliquod auxilium dans posse perseverare, si non dat actu perseverare, quia, præter quodcumque auxilium dans posse, necessarium est aliud præveniens ad perseverandum, quod non est in hominis potestate. Nec denique intelligitur quomodo tale donum relinquit integrum liberum usum voluntatis, si non datur cum aliqua habitudine ad illum, nec satis etiam percipitur quomodo relinquit veram potestatem resistendi eidem dono, et male operandi, si donum ipsum physicæ determinat voluntatem. Sed hæc latius tractata sunt in generali de auxilio efficaci, et in particulari de hoc dono eamdem rationem habent, et eisdem modis expendenda sunt. Quomodo autem hoc non obstat quoniam hoc donum det non tantum posse perseverare, sed etiam velle et infallibiliter perseverare, ex dictis in lib. 5 satis notum est, et in solutionibus argumentorum necessario attingetur.

22. *Diluitur primum fundamentum opinionis Alvarez.* — Ad primum ergo argumentum sumptum ex Concilio Tridentino, dicente hoc donum dari a solo Deo, quamvis Concilium

non addat illam particulam *solo*, illam in bono sensu admittimus; supposita enim optima distinctione, quam ille auctor docuit de perseverantia, prout dicit actum perseverandi, illam præsenti arguento applicamus. Cum ergo objicitur sequi ut donum perseverantiae non sit a solo Deo, si sermo sit de perseverantia ipsa, concedimus sequelam, quia actus quibus perseveratur sunt a libero arbitrio cooperante divino auxilio. Si vero sit sermo de dono pro auxilio præveniente, quod est principium perseverandi, negamus sequelam, ita ut particula *solo* non excludat physicam et necessariam efficientiam, quam voluntas creata habet in illos internos motus illuminationis et inspirationum efficacium in quibus tale donum consistit; nam illa est necessaria ad actus vitales, ut sepe est dictum, et ille auctor non negat, sed ita ut particula *solo* excludat cooperationem liberam voluntatis. Sic ergo negatur sequela, quia, licet Deus præbeat hoc donum cum habitudine ad futurum usum liberi arbitrii prævisum sub conditione, nihilominus solus ipse facit in nobis ipsum donum, movendo potentias, ut recipiunt et necessario coefficiant auxilia illa in quibus tale donum consistit. Nam usus ille liber qui futurus supponitur, non pertinet ad productionem ipsius doni prævenientis, sed potius ad effectum ejus, et ideo solum sequitur quod effectus doni sit futurus cum cooperatione liberi arbitrii, non vero quod effectio ipsius doni sit a libero arbitrio. Infusio ergo ipsius doni est a solo Deo, sed cum habitudine ad liberum effectum, et consequenter cum eadem habitudine ad liberum usum futurum. Quod certe non obscure significat Concilium cum loquens de hoc dono in cap. 13 docuit ut de illo *nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine pollicetur, tametsi in Dei auxilio firmissimam spem collocare et reponere omnes debeant;* Deus enim nisi illius gratia defuerint, sicut caput opus bonum, ita perficit operans velle et perficere. In quibus verbis docet Concilium esse in hominis potestate et libertate habere auxilium quo actu perseveret, quod revera subsistere non potest nisi donum ipsum præveniens et efficax ad liberum usum voluntatem prædictam habitudinem includat.

23. *Solutio secundi.* — Ad secundum, respondeatur optime concludere donum perseverantiae in sensu declarato (id est, pro principio perseverandi, sic enim illa voce absolute

sumpta utimur et utemur) non esse efficienter a libero arbitrio, neque ab illo in suo fieri, seu in sua infusione pendere; inde autem non sequitur quod non infundatur cum habitudine ad futurum liberum usum, quia illa habitudo non est ad illum usum tanquam ad causam, sed tanquam ad effectum infallibiliter futurum, juxta divinam præscientiam et voluntatem illi accommodatam. Unde ad probationem quod causa non pendet ab effectu, respondeatur in illo modo loquendi non esse sermonem de propria dependentia, quæ est causalitas, vel ex causalitate, sed lato modo, prout significat quamcumque conditionem necessariam ut aliquid fiat, et hoc modo, licet effectus existens realiter non possit esse conditio necessaria ut causa fiat, nihilominus effectus, ut prævisus ut futurus, potest esse talis conditio, ut tale auxilium tanquam efficax liberi effectus donetur ex intentione efficaci, ut infallibiliter habeat effectum. Quæ necessitas provenit tum ex parte objecti et effectus, ut possit infallibilitas cum libertate conjungi, tum ex parte agentis a proposito ut possit ex intentione efficaci finis medium illud ut efficax eligere. Et ita hoc nihil derogat gratiæ vel efficaciæ talis doni, et libertatem arbitrii commendat, optimeque cum gratia conciliat.

24. *Solutio tertii.* — Ad tertium argumentum, neganda est consequentia, si absolute sit sermo de dono perseverantiae, et ideo contumaciter amitti non potest, quia non est integrum donatum, donec per mortem consummetur, et tunc clarum est amitti non posse. Et in hoc sensu expresse loquitur Augustinus dicto lib. de Dono persever., c. 6, et alibi saepe. Si autem, ut in eodem cap. 6 tangit Augustinus, dicatur hoc donum posse in hac vita contumaciter amitti, quia per hominem fieri potest ut non integre accipiatur, prout revera loquebantur Semipelagiani, et in contrario sensu dicatur non posse hominem etiam hoc modo donum perseverantiae contumaciter amittere, quando Deus illi donat efficacem gratiam ut talem tentationem non habeat, nec tentationi succumbat, et ita perseverantiam amittat, ut in eodem cap. 6 Augustinus replicat, dicendum profecto est illam impotentiam amittendi perseverantiam esse compositam, non divisam, quia liberum arbitrium revera potest tali dono ut prævenienti resistere, et effectum ejus impediare; non tamen facit; et quia Deus prævidet arbitrium non restitutum, et impossibile est

scientiam Dei falli, ideo supposito auxilio efficaci cum tali præscientia dato, impossibile est liberum arbitrium componere contumaciam suam cum tali auxilio sub tali respectu et intentione dato. Ita loquitur Augustinus de efficacia hujus doni, in dicto cap. 11 et 12 de Corrupt. et grat., et in aliis, præsertim in q. 2 ad Simplician., et de Spir. et litter., c. 33 et 34, ut in l. 5 late ostensum est. Unde in hoc sensu distinguitur tam antecedens quam illatio; nam antecedens, scilicet, hoc donum tale esse ut amitti non possit, est verum in sensu composito, et in eodem sensu negatur sequela, cuius probatio procedit de potentia divisa, non de composita. Idem vero antecedens intellectum etiam in sensu diviso falsum est, ut recte in probatione illationis ostenditur.

25. *Instantia Alvarez.* — *Diluitur.* — Dices eadem distinctione uti in eodem puncto auctores contrariae sententiae, ut distincte P. Alvarez in eadem disp., concl. 3, docet, dum ait donum perseverantiae non tollere ab homine potentiam non perseverandi, sed efficere quod cum possit non perseverare, infallibiliter perseveret. Et ideo hæc duo esse compossibilia: Petrus habet donum perseverantiae; potest non perseverare, si velit. Hæc vero duo esse incompossibilia: Petrus habet donum perseverantiae, et non perseverat. Quæ verba æquivalentia sunt illis vulgaribus de sensu composito et diviso, quibus etiam in solutione ad 3 dictus auctor utitur. Respondeo verba quidem esse eadem, sensum autem longe diversum. Nam dicti auctores in illa suppositione, cum qua sit sensus compositus, nullo modo includunt liberum usum arbitrii, sed quamdam causam omnino antecedentem et physice determinantem ad unum ipsam voluntatem, non admittendo in illa vim resistendi illi dono absolute et secundum se spectato. Nos autem persuasum habemus hoc genus impotentiae compositæ repugnare libertati, et ideo in suppositione necessaria ad legitimum sensum compositum includimus futurum usum liberi arbitrii, saltem ut a Deo sub conditione prævisum, et ideo simpliciter et absolute fatemur liberum arbitrium posse resistere tali dono secundum se spectato, etiam postquam antecedenter datum est; nihilominus infallibiliter non esse restitutum, neque posse non perseverantiam componi cum tali dono ut dato sub tali præscientia, et intentione, seu proposito Dei. Unde etiam in alio sensu diviso est longe diversum, nam,

si donum de se prædeterminans voluntatem illi inest, potentia, quæ in illa manet ad perseverandum, non est proxima secundum præsentem statum, et positis prærequisitis ad agendum, sed est remota tantum, utique si auferatur illud auxilium et detur aliud aliter prædeterminans, quæ non est potentia sufficiens ad usum liberum, et ex parte potius est passiva quam activa. Nos autem dicimus, posito auxilio, esse in voluntate integrum potentiam resistendi, non obstante præsenti auxilio, et sine alia prædeterminatione, quamvis certum sit voluntatem non esse in tali opportunitate usuram illa potestate contumaciter resistendi, quia jam supponitur præsumtum quid sit actura.

26. *Solutio quarti.* — Ad quartum, dato antecedente, negatur consequentia, quia, ut hoc donum det voluntati stabilitatem fortissimam, satis est quod moveat illam, quando et quomodo novit Deus illi congruere, quia, eo ipso quod tale donum datur ex tali præscientia, infallibile est non esse talem voluntatem superandam, licet posset. Et ideo simul dixit Augustinus in verbis ibi citatis, dari homini liberrimam et invictissimam voluntatem; quomodo enim esset liberrima, si esset prædeterminata ad unum; est tamen liberrima, quia, etiam recepto auxilio, et illo posito, posset illi resistere, et contrarium velle, et nihilominus est invictissima, quia sic mota infallibile est in præscientia non esse vincendam. Unde in sua Præfatione sic interrogat Augustinus: *An audebis dicere, etiam rogante Christo ut non deficeret fides Petri, defecturam fuisse?* Et infra: *Quasi aliud Petrus ullo modo vellet, quam pro illo Christus rogaret ut vellet?* Ubi non dicit: An audebis dicere deficere potuisse, sed, defecturam fuisse; nec dicit: Quasi aliud Petrus velle potuisse, sed, aliud vellet; nimur ostendens non deesse veram et realem potestatem deficiendi vel volendi aliud, sed efficaciam consistere in infallibilitate effectus quæ deesse non potest, ubi promissio et consequenter præscientia Dei, et secundum illam congrua motio antecedit. Et similiter in alio loco interrogat: *Quis audeat dicere: Forsitan non manebunt?* quia dictum forsitan infallibilitati futuri effectus opponitur, et ita efficacitatem auxilii destruit. Denique hoc modo verissimum est Deum esse potentem perseverantissime statuere eum qui stat, sicut potens est lapsus erigere efficaciter, utrumque enim facit per vocaciones congruas, ut aliis locis Augustinus explicavit. Et ista æquipara-

tio ostendit, secundum Augustinum eumdem esse modum efficacie in dono perseverantiae, qui est in auxilio efficaci ad penitentiam agendum.

27. *Solutio quinti.* — *Solutio sexti.* — Ad quintum, negatur sequela, nam auxilium efficax, licet detur cum habitudine ad futurum usum liberum prævisum, non datur ob meritum ejus, nec propter illum ut propter dispositionem, sed mere gratuito datur, et, ut sic datum, etiam est antecedens, et regens, adducens voluntatem, imo isto modo perfectissime dicit, quia congrue illam regit, et juxta infinitam sapientiam regentis, ut ille, qui regitur, et recte et indeclinabiliter ducatur ad perseverandum, et nihilominus etiam ipse se libere, et cum vera indifferentia moveat, et moveri se sinat. Ad sextum, negatur etiam sequela, quia dare velle et perseverare nihil aliud est quam ita dare posse ut infallibiliter velit et perseveret, et hoc modo datur hoc donum prædestinatus, et nihilominus absolute verissimum est quod perseverare pendet a libero arbitrio prædestinati, ut jam probavimus. Et similiter illa conditionalis verissima est: *Si prædestinatus non perseveraret, ex culpa illius esset*, quia non posset aliunde provenire. Tamen conditionalis nihil ponit in esse; et ideo non obstante illa hypothetica veritate, sicut prædestinatus infallibiliter perseverabit, ita infallibiliter non committet culpam perseverantiae contrariae. Et licet utrumque facturus sit libere, et cum vera potestate contrarium faciendo, nihilominus infallibiliter id faciet propter regimen divinum ex certa scientia et congruitate datum.

CAPUT VIII.

UTRUM DONUM PERSEVERANTIE HOMINEM IN GRATIA CONFIRMET, AUT QUOMODO A DONO CONFIRMATIONIS IN GRATIA DISTINGUATUR?

1. *Sensus questionis.* — Suppono sermonem esse de dono perseverantiae, quod datur adultis ut, sua voluntate bene operando, ac voluntarie peccata mortalia vitando, perseverant. Nam donum illud perseverantiae quod datur infantibus, licet illos infallibiliter, imo, et inevitabiliter in gratia conservet usque ad mortem, non potest dici propria confirmatio in gratia, quia illi non sunt capaces peccati; confirmationis autem in gratia proprie dicit habitudinem ad subjectum potens ex vi sui status ac libertatis amittere gratiam peccando,